

משיכת יתר (אוברדרפט) בישראל ובמדינות אירופה

מסמך זה נכתב לבקשת חבר הכנסת אופיר כץ בנושא משיכת יתר (אוברדרפט) בישראל ובמדינות אירופה. במסמך מוצגת האסדרה בעניין משיכת יתר בישראל ומובאים נתונים על המצב בישראל ובמדינות אירופה (מספר החשבונות, סכומי משיכות היתר והריביות הנגבות בגין).

1. אסדרת משיכת יתר בישראל

משיכת יתר, או אוברדרפט, היא מצב שבו ללקוח בעל חשבון עובר ושב (להלן: עו"ש) אין יתרה חיובית בחשבון. במצב כזה החיובים המתבצעים בחשבון נעשים במשיכת יתר, בתוך מסגרת האשראי שהוגדרה ללקוח בחשבון העו"ש שלו או בחריגה ממנה. האסדרה של מסגרות עו"ש (משיכת יתר) מפורטת בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 – ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עו"ש. הוראה זו פורסמה לראשונה בשנת 2005, ומאז נעשו בה כמה עדכונים. אלה עיקרי ההוראה:¹

במקרה שלקוח מבקש לקבל אשראי במסגרת חשבון עו"ש (להלן: מסגרת עו"ש) והבנק הסכים לכך, יש לקבוע מסגרת עו"ש המתבססת על צורכי האשראי שלו. קביעת מסגרת האשראי יכולה גם להיעשות על פי מאפיינים משותפים של קבוצת לקוחות. הבנק יכול לקבוע סכומי סף שונים לקבוצות לקוחות שונות, שלגביהן יוגדרו תבחינים כלליים לניתוח של צורכי האשראי. הסכם מסגרת האשראי בין הבנק ללקוח יבהיר את מחויבות שני הצדדים לפעול בתוך מסגרת האשראי בלבד, ללא חריגה.

על אף האמור לעיל, יש מקרים שבהם אפשר להעמיד אשראי נוסף מעבר למסגרת שנקבעה:

כאשר הלקוח מבקש באופן חד-פעמי לכבד הוצאה שתחרוג ממסגרת העו"ש והבנק מסכים לכך, או במקרה שהבנק מזהה שצפויה חריגה ממסגרת העו"ש, הבנק יכול להעמיד ללקוח מסגרת נוספת באופן חד-צדדי – ואף באופן רטרואקטיבי, במקרים שבהם החריגה מתגלה לאחר שכבר נוצרה. במקרה כזה, הריבית במסגרת העו"ש הנוספת לא תעלה על הריבית שנקבעה למסגרת העו"ש הרגילה שסוכמה עם הלקוח.

במקרים שבהם יש חריגה ממסגרת העו"ש בגין חוסר יכולת של הבנק למנוע את החריגה (כגון חיוב כרטיסי אשראי), הבנק יודיע ללקוח שעליו לפעול לביטול מיידי של החריגה בחשבון ולעצור חיובים נוספים שיגרמו להגדלת החריגה מהמסגרת.

בנוסף לאסדרה זו, בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, נקבעו כללי העמלות שהבנקים רשאים לגבות מלקוחות. בכללים אלו נקבע התעריפון המלא לתאגידים הבנקאיים. במסגרת התעריפון, בחלק 3 –

¹ בנק ישראל, [הוראת ניהול בנקאי תקין 325 – ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עו"ש](#), כניסה: 16 באוגוסט 2023.

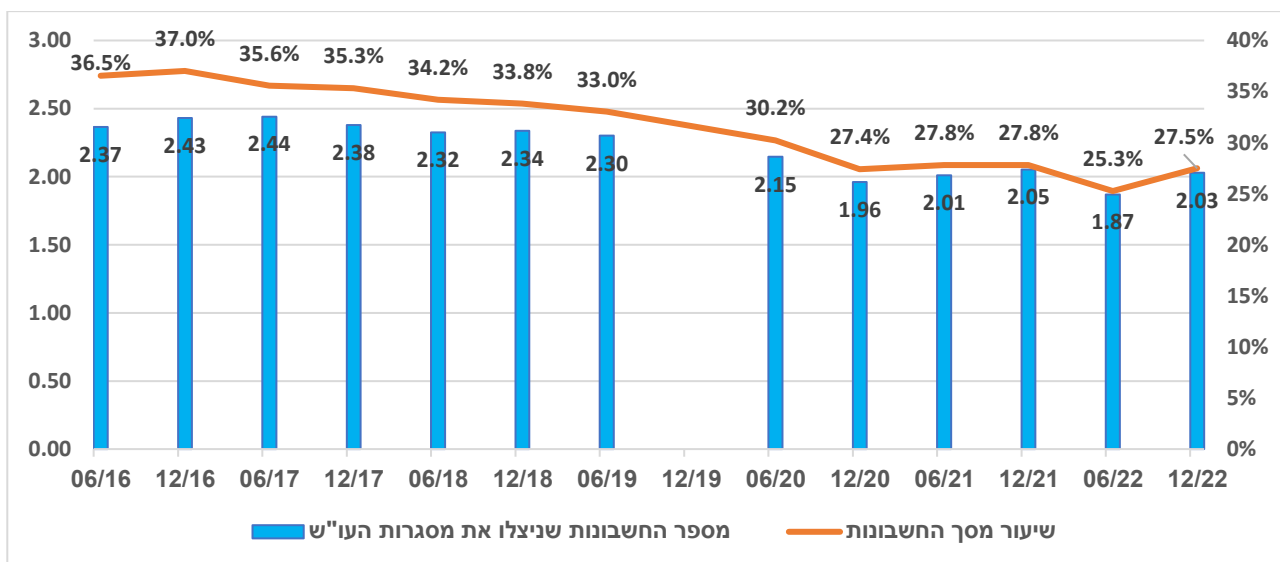
אשראי, נקבעו **עמלות בגין העמדת מסגרת אשראי לחשבון עו"ש**. לפי הכללים, אפשר לגבות עמלה מלקוחות במקרה שמסגרת האשראי לא נוצלה במהלך רבעון. במקרה של ניצול חלקי של המסגרת, תיגבה העמלה או הריבית הרבעונית על ניצול המסגרת – הגבוהה ביניהן. העמלה תחושב **כסכום** בעבור לקוחות **פרטיים**, וכשיעור מסכום המסגרת בעבור לקוחות **עסקיים**. בנוסף לכך, אפשר לגבות עמלה מעסק קטן גם על עצם העמדת מסגרת אשראי, כשיעור מסכום המסגרת, והוגדר סכום מזערי וסכום מרבי לעמלה זו. העמלה על העמדת מסגרת אשראי לא תיגבה מלקוחות פרטיים, אלא רק מעסקים.²

בהקשר של חובת פרסום מידע ללווים על האשראי שהם נוטלים מתאגידים בנקאיים, יש תקנות החלות על מערכת הבנקאות. **בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), תשנ"ב-1992**, נקבעו כללים לגילוי נאות באשראי: בין היתר סכום האשראי, שיעור הריבית על ההלוואה ותקופת חישוב הריבית, וכן תקופת ההלוואה ולוח התשלומים הצפוי.³ כמו כן, בשנת 2017 נחקק **חוק חובת אזהרה בפרסום ובשיווק של הלוואה (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017**, המתקן את **חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981**, ולפיו, בפרסומות המשווקות אשראי בנקאי יש לציין את שם המלווה וכן את הנוסח "אי-עמידה בפירעון ההלוואה עלולה לגרור חיוב בריבית פיגורים והליכי הוצאה לפועל".

2. נתונים על משיכת יתר בישראל

בתרשים 1 מוצג מספר החשבונות הפרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) שניצלו אתבמסגרות העו"ש שלהם בין יוני 2016 לדצמבר 2022.

תרשים 1: מספר ושיעור חשבונות פרטיים שניצלו את מסגרות העו"ש שלהם (במיליונים, סוף תקופה)⁴

בתרשים אפשר לראות כי בסוף 2022 היו כ-**2.03 מיליון** חשבונות פרטיים שניצלו את מסגרות העו"ש שלהם, והם כ-**27.5%** מכלל החשבונות הפרטיים. עוד אפשר לראות כי בשנים 2016-2022 חלה ירידה במספר החשבונות שניצלו

² בנק ישראל, **כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008**, כניסה: 16 באוגוסט 2023.

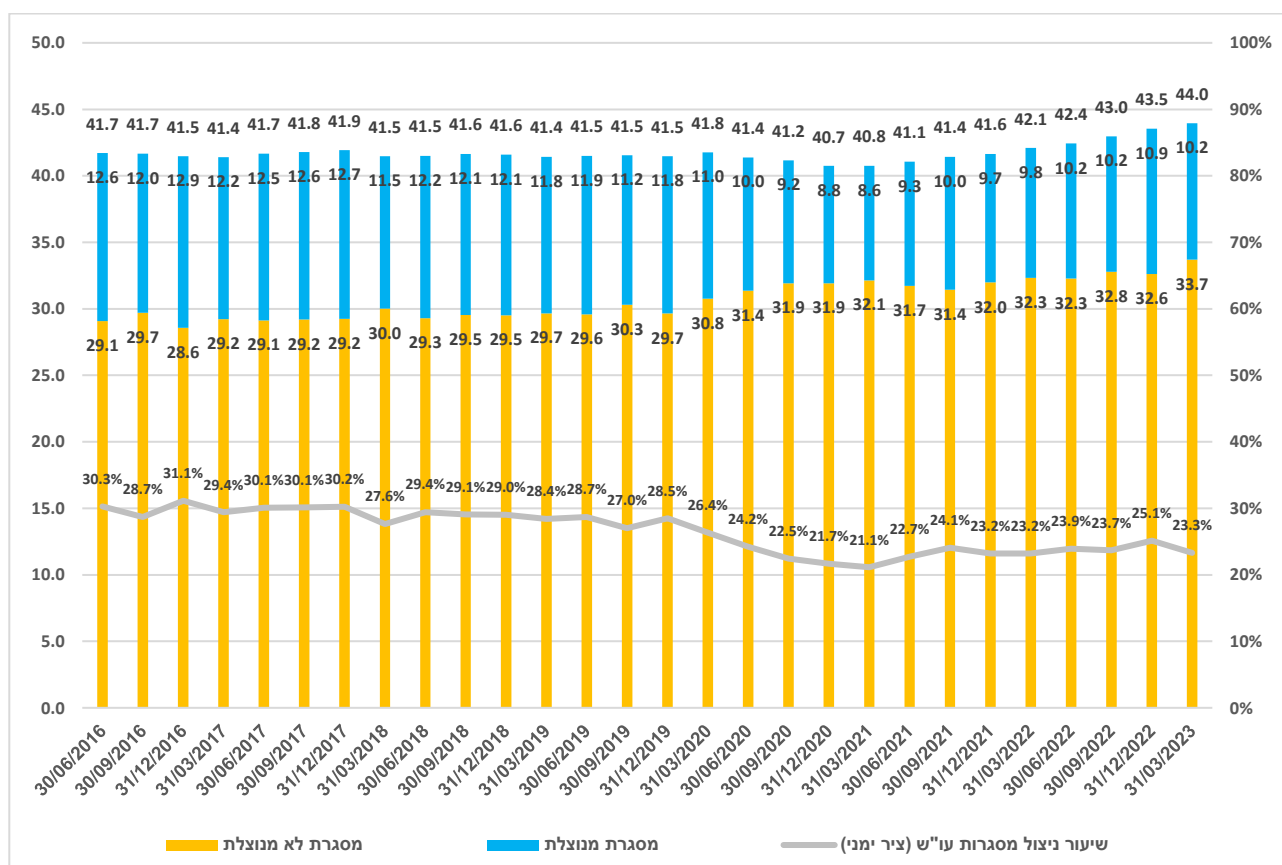
³ נבו, **כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), תשנ"ב-1992**.

⁴ הדס גלס שמעון, הפיקוח על הבנקים, דוא"ל, 10 באוגוסט 2023. הנתון על מספר החשבונות בחודש דצמבר 2019 אינו זמין.

את מסגרות העו"ש שלהם, מ-2.37 מיליון לכ-2 מיליון – **ירידה של כ-14%**. כמו כן, חלה ירידה בשיעור חשבונות אלו מכלל החשבונות, מ-36.5% ל-27.5% – **ירידה של 9 נקודות האחוז**.

בתרשים 2 מוצגים סכומי מסגרות העו"ש של לקוחות הבנקים והסכומים של מסגרות העו"ש שנוצלו בין יוני 2016 למרץ 2023, נכון לסוף התקופה.

תרשים 2: סך מסגרות העו"ש – מנוצלות ושאינן מנוצלות (במיליארדי ש"ח, נכון לסוף התקופה)⁵

בתרשים אפשר לראות כי נכון לסוף מרץ 2023, סך מסגרות העו"ש היה כ-**44 מיליארד ש"ח**, מהן כ-**33.7 מיליארד ש"ח** מסגרות לא מנוצלות – **76.7% מכלל מסגרות העו"ש**, וכ-**10.2 מיליארד ש"ח** מסגרות עו"ש מנוצלות – **23.3% מכלל המסגרות**. עוד אפשר לראות כי בין יוני 2016 למרץ 2023 חלה ירידה **בסכומי מסגרות העו"ש המנוצלים**, מכ-12.6 מיליארד ש"ח ל-10.2 מיליארד ש"ח – **ירידה של כ-19%**. כמו כן, חלה ירידה בשיעור הניצול של מסגרות העו"ש, מ-30.3% ל-23.3% – **ירידה של 7 נקודות האחוז**.

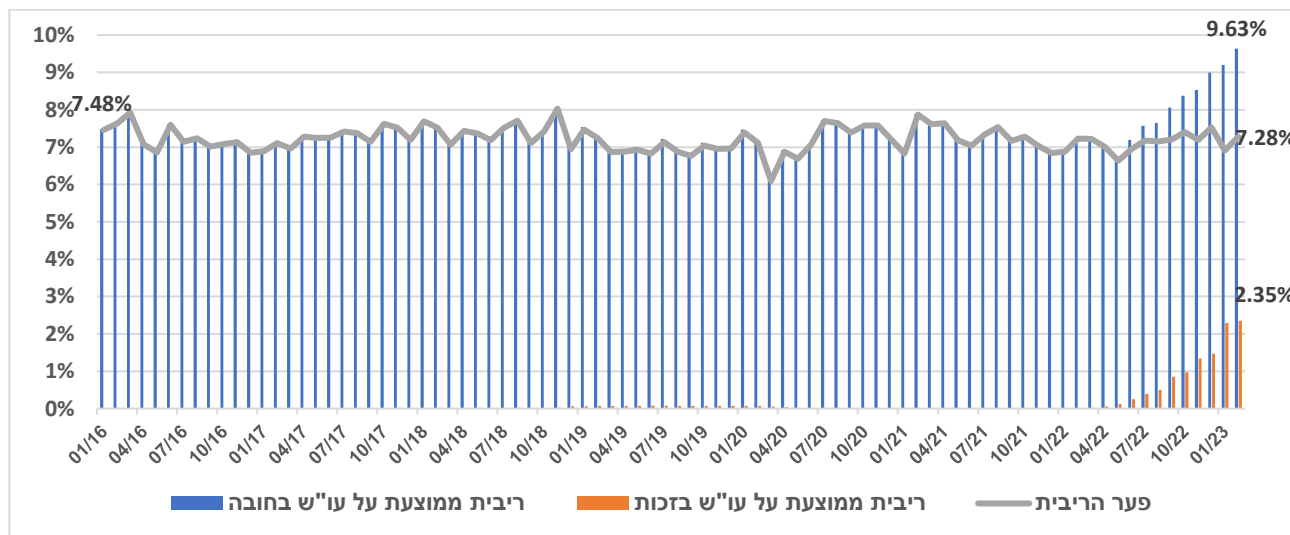
כאמור, כפי שנקבע בהוראה 325, על שימוש במסגרות העו"ש, כלומר על יתרת חובה בעו"ש, תחול ריבית בגובה מסוים, כפי שנקבע בין הבנק ללקוח. ריבית זו היא לרוב גבוהה משמעותית מהריבית הממוצעת שישלם לקוח על אשראי צרכני רגיל. למשל, ביוני 2023 הריבית הממוצעת למשקי בית על משיכת יתר הייתה **12.51%**, לעומת **9.92%** על אשראי צרכני בריבית משתנה שהועמד למשקי בית (כולל אשראי צרכני מחברות כרטיסי אשראי).⁶

⁵ הדס גלס שמעון, הפיקוח על הבנקים, דוא"ל, 10 באוגוסט 2023.

⁶ בנק ישראל, [השוואת ריביות על פיקדונות ועל אשראי](#), כניסה: 16 באוגוסט 2023.

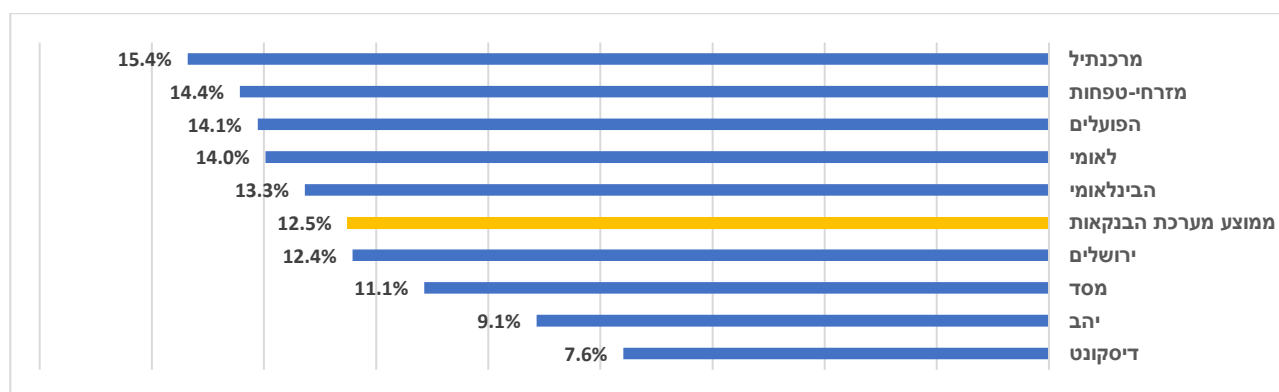
בתרשים 3 מוצגים נתונים על הריביות הממוצעות על שימוש במסגרות עו"ש (יתרת חובה בעו"ש), על הריבית הממוצעת על יתרת עו"ש בזכות ועל הפער ביניהן.

תרשים 3: ריבית על יתרת עו"ש בחובה, יתרת עו"ש בזכות ופער הריבית ביניהן⁷

בתרשים אפשר לראות כי נכון לפברואר 2023 **הריבית על משיכת יתר הייתה 9.63%**, הריבית על יתרת עו"ש בזכות הייתה **2.35%**, ופער הריבית היה **7.28%**. מאז החלה העלאת ריבית בנק ישראל באפריל 2022, אפשר לראות כי חלה עלייה בריבית על משיכת יתר – מ-7.24% במרץ 2022 ל-9.63% בפברואר 2023 – **עלייה של כ-2.4 נקודות האחוז**. עם זאת, אפשר לראות כי במקביל חלה עלייה גם בריבית על יתרת עו"ש בזכות – מ-0.02% במרץ 2022 ל-2.35% בפברואר 2023, ועל כן לא חל שינוי בפער הריבית, שלאורך התקופה היה כ-7.2% בממוצע. בתרשים 4 מוצגת הריבית על משיכת יתר לפי בנקים במגזר משקי הבית, נכון ליוני 2023.

תרשים 4: הריבית הממוצעת על משיכת יתר לפי בנקים (משקי בית, יוני 2023)⁸

בתרשים אפשר לראות כי נכון ליוני 2023 הריבית הממוצעת על משיכת יתר למשקי בית הייתה **12.5%**. הריבית על משיכת יתר הגבוהה ביותר הייתה בבנק מרכנתיל – **15.4%**, והנמוכה ביותר הייתה בבנק דיסקונט – **7.6%**.

⁷ בנק ישראל, נתונים וריביות של מערכת הבנקאות, [לוח ז'1- העלויות האפקטיביות הממוצעות על אשראי ופיקדונות הציבור במטבע ישראלי](#) לא צמוד, כניסה: 15 באוגוסט 2023. הנתון הוא על משקי הבית והמגזר העסקי ביחד. החל ממרץ 2023 מתפרסמים נתוני משיכת היתר של משקי הבית בנפרד.

⁸ בנק ישראל, [השוואת ריביות על פיקדונות ועל אשראי](#), עובר ושב, כניסה: 15 באוגוסט 2023.

3. משיכת יתר במדינות אירופה

3.1 הדירקטיבה באיחוד האירופי

באיחוד האירופי קיימת דירקטיבה EC/2008/48 משנת 2008, הכוללת הגדרות ואסדרה של האוברדרפט (משיכת יתר). בדירקטיבה יש הבחנה בין **הסדר מסודר** למשיכת יתר (Overdraft facility) – בדומה למה שתואר לעיל בישראל, לבין חריגה ממסגרות העו"ש שנעשית **בהסכמה שבשתיקה** בין המלווה ללווה (Overrunning). לפי הדירקטיבה, על המלווה מוטלת חובה מנדטורית לספק ללווים מידע בנושא האשראי של משיכת היתר. אין בדירקטיבה מגבלה על גובה הריבית על האשראי של משיכת יתר.⁹ בשנת 2021 הוצעה דירקטיבה חדשה בנושא אשראי צרכני, וגם היא כללה חובה מנדטורית על המלווה לספק ללווים מידע בנושא האשראי של משיכת היתר, ואין בה מגבלה על גובה הריבית על האשראי של משיכת יתר. במסגרת הדיון בהצעה הזמין האיחוד האירופי דוח שיציג נתונים על משיכת יתר במדינות אירופה, והדוח פורסם בחודש ספטמבר 2022 (להלן: **דוח האיחוד האירופי**).¹⁰

בדוח נבחנו נתונים על שיעור הריבית על משיכת יתר, על סכומי האשראי שניתנו במסגרת משיכת יתר ועל השוני בין המדינות החברות באיחוד האירופי, לצד מספר הלקוחות שעשו הסדר מוסכם לחריגה ממסגרת העו"ש. כמו כן, בדוח נסקרו אפשרויות להגנת הצרכן בתחום זה. אלה הממצאים העיקריים העולים מן הדוח:¹¹

בחלק ממדינות גוש האירו, **הריביות** על הסדרי משיכת יתר, בין שהם מוסדרים ובין שהם בהסכמה שבשתיקה, **גבוהות מאוד**, ולא בהכרח מוצדקות מבחינה כלכלית. נתון זה עשוי להיות בעייתי לנוכח המתאם שיש בין הסכמים של מסגרות משיכת יתר לבין מצב של חבות יתר של לווים: יש מתאם **חיובי** בין שיעור האבטלה במדינה לבין מספר הסכמי המסגרות של הלווים, ומתאם **שלילי** בין גובה התוצר לנפש לבין מספר הסכמי המסגרות של הלווים. הסדרי מסגרת משיכת יתר שאינם תחת הסכם מוסדר משמשים בעיקר לקוחות שאין להם הסכם מסגרת משיכת יתר ולרוב נמצאים במצב חלש יותר מבחינה כלכלית. לפי הדוח, הדירקטיבה הקיימת באיחוד לא נותנת רמת הגנה מספקת ללקוחות במשיכת יתר, ובעיקר לאלו שנמצאים במצב של חריגה ללא הסכם מוסדר. עוד לפי הדוח, מומלץ להסדיר בחוקים הלאומיים של המדינות החברות באיחוד **כללי הגנת הצרכן** למען לקוחות הנמצאים במשיכת יתר, ובעיקר אלו שאין להם הסכם מוסדר.

3.2 נתונים על משיכת יתר באירופה

בפרק זה יוצגו נתונים על משיכת יתר במדינות אירופה, ובפרט במדינות גוש האירו. נציין כי ייתכן שההגדרות של משיכת יתר שונות מעט בין ישראל למדינות אירופה,¹² ולכן ייתכן כי ההשוואה בין המדינות אינה מדויקת במלואה.

⁹ EU, [Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC](#), April 2018. Known as "Consumer Credit Directive" (CCD).

¹⁰ EU, [Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on consumer credits](#), June 2021.

¹¹ EU, [Consumer protection in the context of overdraft facilities and overrunning](#), September 2022.

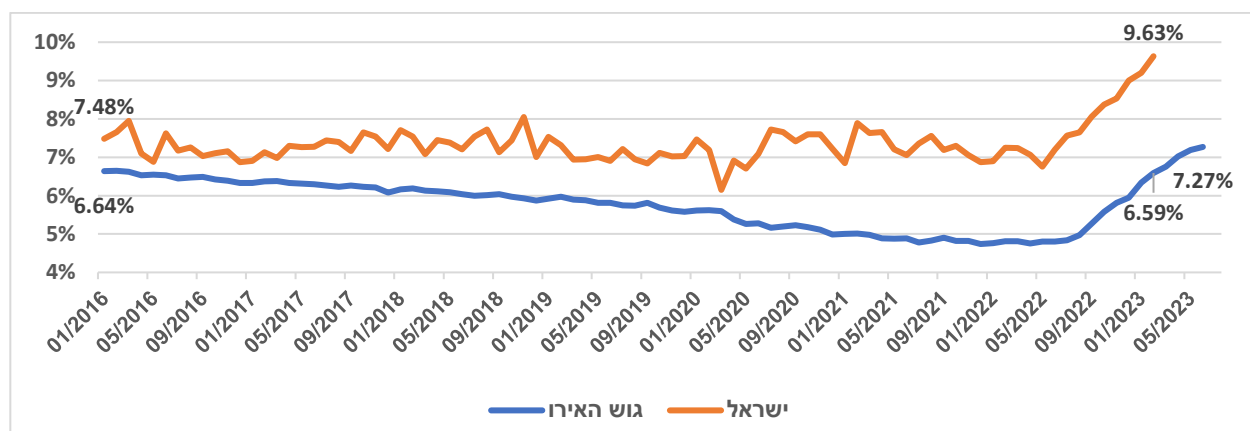
¹² במדינות אירופה ההגדרה של משיכת יתר שהתבססנו עליה היא של משיכת יתר ואשראי מתגלגל. ייתכן שבישראל חלק מאשראי זה נכלל בחברות כרטיסי האשראי ולא בחשבונות העו"ש.

לפי הממצאים של דוח האיחוד האירופי, למרות הדרישות הנפוצות של ה-CCD, יש עדויות מועטות לשוק אחיד להסכמי אשראי של משיכת יתר וחריגות. אדרבה, בין המדינות יש הבדלים משמעותיים בשיעורי הריבית על הסכמי אשראי של משיכת יתר וחריגות. אף שברוב המדינות שער הריבית של הבנק המרכזי דומה, יש ביניהן פערים גדולים בריבית על האשראי במשיכת יתר. לצד ההתפתחות שהוזכרה לעיל, של המרווח בין הריבית השנתית המוצגת לבין שיעור הריבית בשוק הכסף הבודד, נמצא כי עלייה של הריבית במשק באה לידי ביטוי מיידי בריבית על משיכת היתר, ואילו ירידה של הריבית במשק באה לידי ביטוי איטי והדרגתי בריבית על משיכת היתר.

בישראל, כאמור, נכון לדצמבר 2022, שיעור החשבונות שניצלו את מסגרות העו"ש שלהם (גם אם באופן חלקי) היה **27.5%**. מחקר על חובות יתר של משקי הבית באירופה שבחן נתונים משנת 2008 העלה כי **במדינות האיחוד האירופי** שיעור משקי הבית שניצלו את מסגרות העו"ש שלהם היה **2.2% בממוצע**. בין מדינות אלה, השיעור הנמוך ביותר היה 0%, והשיעור הגבוה ביותר היה 7.7%¹³. עם זאת, מחקרים עדכניים מעריכים כי בחלק מהמדינות שיעור זה נמצא במגמת עלייה משנת 2008. לדוגמה, בגרמניה הוערך כי בשנת 2022 מספר החשבונות שהיו במשיכת יתר הוא כ-6.6 מיליון – כ-**10.5% מחשבונות הבנק** שבהם יש אפשרות להיכנס למצב של משיכת יתר. שיעור זה נמוך משמעותית מהשיעור המקביל בישראל.¹⁴

בתרשים 5 מוצגת הריבית הממוצעת על משיכת יתר בישראל ובגוש האירו בשנים 2016–2023.

תרשים 5: הריבית הממוצעת על משיכת יתר בישראל ובגוש האירו (באחוזים)¹⁵

בתרשים אפשר לראות כי ביוני 2023 הריבית הממוצעת על משיכת יתר בגוש האירו הייתה **7.27%**. בפברואר 2023, הריבית בגוש האירו הייתה **6.59%**, לעומת **9.63%** בישראל – נמוכה בכ-**3 נקודות האחוז**. עוד אפשר לראות כי לאורך כל התקופה הריבית על משיכת יתר בישראל גבוהה מריבית זו בגוש האירו. כמו כן, בשנים 2016–2022

¹³ European Commission, Documents, [The over-indebtedness of European households: Updated mapping of the situation, nature and causes, effects and initiatives for alleviating its impact](#), December 2013.

¹⁴ EU Parliament, [Consumer protection in the context of overdraft facilities and overrunning](#), September 2022, p. 22.

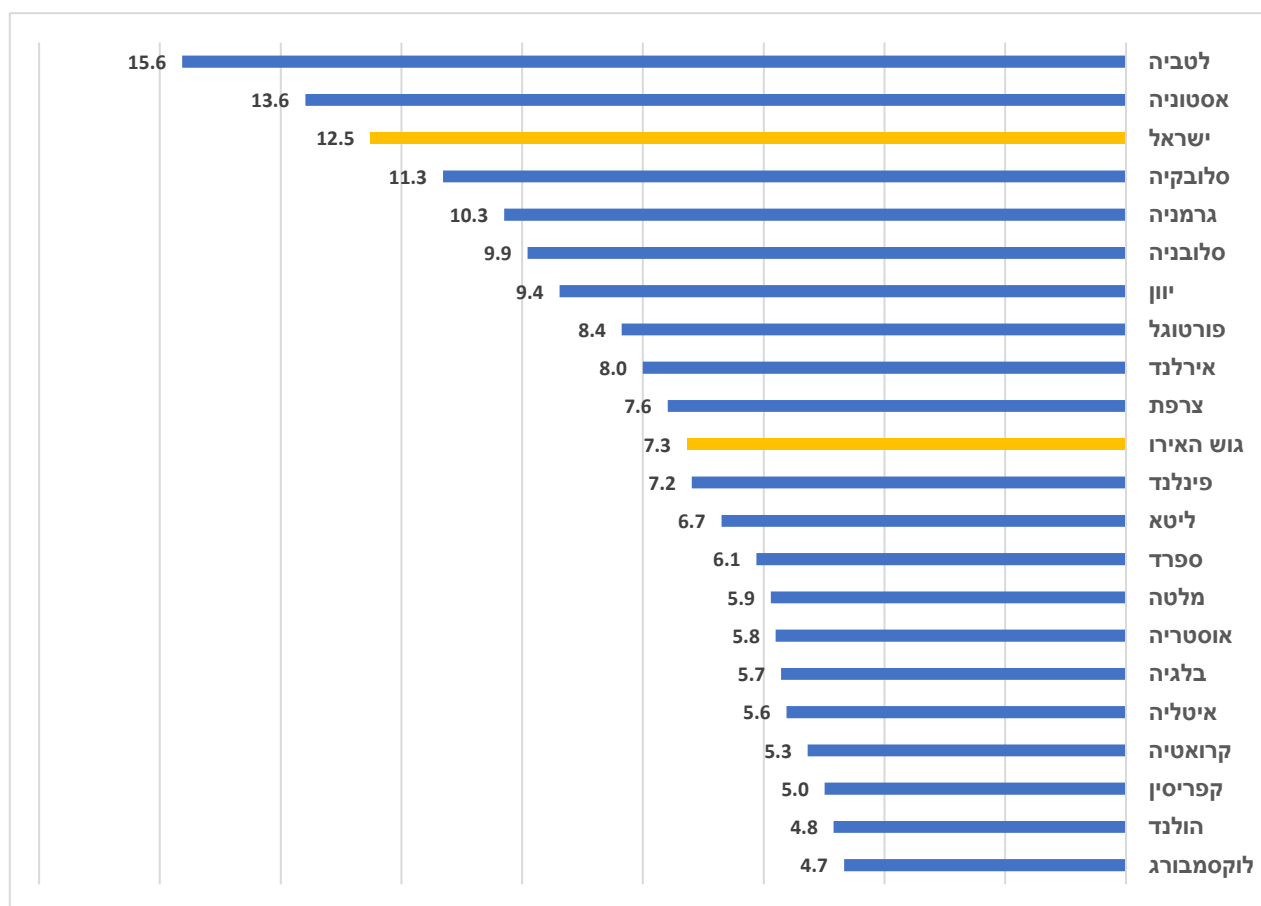
¹⁵ Euro Area: ECB, Statistical Data Warehouse, [Bank interest rates – revolving loans & overdrafts to households – euro area](#), Accessed: 15 August 2023.

ישראל: בנק ישראל, נתונים וריביות של מערכת הבנקאות, [לוח ז'1- העלות האפקטיבית הממוצעת על אשראי ופיקדונות הציבור במטבע ישראלי לא צמוד](#), כניסה: 15 באוגוסט 2023. הריבית בישראל היא עבור משקי הבית והמגזר העסקי ביחד. החל ממרץ 2023 מתפרסמים נתוני משיכת היתר של משקי הבית בנפרד.

הריבית בגוש האירו הייתה **במגמת ירידה** עד שבאפריל 2022 הגיעה ל-**4.75%**, ואילו בישראל היא נותרה בטווח שבין 6%–8%. מאפריל 2022 חלה עלייה בריבית, בעיקר כתוצאה מהעלאות הריבית של הבנק המרכזי האירופאי, בדומה להעלאת הריבית בישראל.

בתרשים 6 מוצגת הריבית הממוצעת על משיכת יתר בישראל ובמדינות גוש האירו ביוני 2023.

תרשים 6: הריבית הממוצעת על משיכת יתר בישראל ובמדינות גוש האירו (באחוזים, יוני 2023)¹⁶

בתרשים אפשר לראות כי הריבית הממוצעת על משיכת יתר בישראל גבוהה ביחס לכל מדינות גוש האירו, למעט לטביה ואסטוניה. הריבית בלטביה היא הגבוהה ביותר – **15.6%**, אחריה באסטוניה – **13.6%**, ואחריהן בישראל – **12.5%**. כאמור, בממוצע מדינות גוש האירו, הריבית ביוני 2023 הייתה **7.3%**. יש לציין כי ריבית הבנק האירופי המרכזי ביוני 2023 הייתה 4%, ואילו ריבית בנק ישראל בחודש זה הייתה **4.75%**¹⁷. על כן, גם בתקנון הריבית על משיכת יתר לריבית הבנק המרכזי, הריבית על משיכת יתר בישראל גבוהה מאשר ברוב מדינות גוש האירו.

¹⁶ Euro Area: ECB, Statistical Data Warehouse, [Bank interest rates – revolving loans & overdrafts to households – euro area](#), Accessed: 15 August 2023.

ישראל: בנק ישראל, [השוואת ריביות על פיקדונות ועל אשראי](#), עובר ושכ, כניסה: 15 באוגוסט 2023.

¹⁷ Euro Area: ECB, Statistical Data Warehouse, [Bank interest rates – revolving loans & overdrafts to households – euro area](#), Accessed: 15 August 2023.

בלוח 1 מוצג סך האשראי במשיכת יתר והאשראי המתגלגל שניתן למשקי בית בישראל ובאירופה, נכון למרץ 2023.

לוח 1: סך האשראי במשיכת יתר והאשראי המתגלגל בישראל ובאירופה (משקי בית, מיליארדי אירו, מרץ 2023)¹⁸

מדינה	סכום האשראי	שיעור מסך יתרת האשראי למשקי בית שלא לדיור
אוסטריה	11.03	19.7%
לוקסמבורג	3.02	16.7%
הולנד	5.09	16.4%
מלטה	0.16	14.3%
יוון	1.82	13.6%
קפריסין	0.32	13.3%
איטליה	32.23	12.7%
סלובניה	0.52	12.1%
צרפת	32.84	12.1%
בלגיה	2.66	10.3%
קרואטיה	0.82	8.1%
גרמניה	28.28	6.2%
ישראל	2.64	5.2%
ספרד	9.14	5.1%
אירלנד	0.7	4.0%
ליטא	0.09	3.8%
סלובקיה	0.47	3.7%
פינלנד	1.31	3.6%
פורטוגל	0.98	3.4%
לטביה	0.01	1.1%
אסטוניה	0.01	1.0%
סך הכול גוש האירו	131.5	9.3%

בלוח אפשר לראות כי סך כל האשראי שניתן במשיכת יתר והאשראי המתגלגל במרץ 2023 בגוש האירו היה כ-**131.5 מיליארד אירו**, שהם **9.3%** מסך יתרת האשראי למשקי בית שלא לדיור. בישראל אשראי זה היה כ-**2.64 מיליארד אירו** – **5.2%** מיתרת האשראי למשקי בית שלא לדיור. אלה המדינות המובילות באשראי במשיכת יתר כשיעור מסך יתרת האשראי למשקי בית שלא לדיור: אוסטריה – **19.7%**, לוקסמבורג – **16.7%** והולנד – **16.4%**.

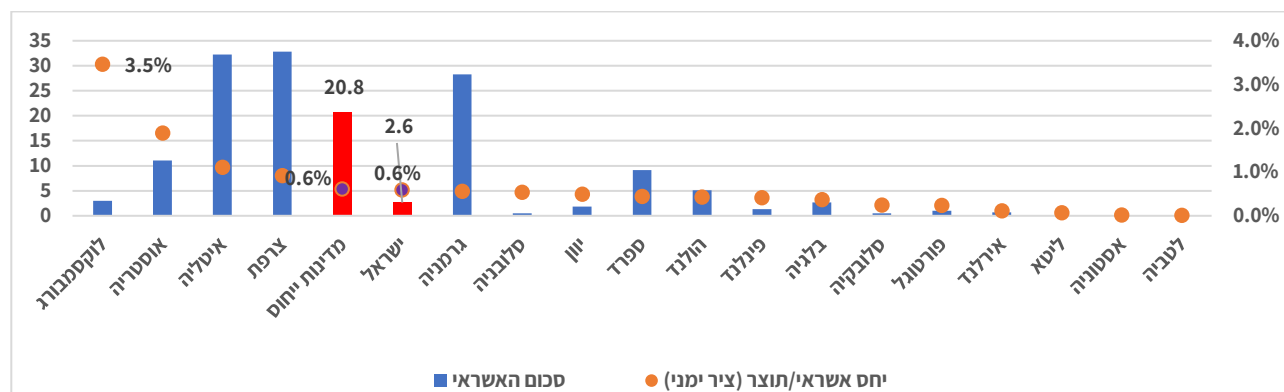
בתרשים 7 מוצג סך האשראי במשיכת יתר והאשראי המתגלגל שניתן למשקי בית בישראל ובאירופה נכון לחודש מרץ 2023 כשיעור מהתוצר.

ישראל: בנק ישראל, [השוואת ריביות על פיקדונות ועל אשראי](#), עובר ושב, כניסה: 15 באוגוסט 2023.

¹⁸ ECB, Financial markets and interest rates, [Loans to euro area households](#), Accessed: 15 August 2023.

ישראל: הדס גלס שמעון, הפיקוח על הבנקים, דוא"ל, 10 באוגוסט 2023; בנק ישראל, [החוב והאשראי](#), כניסה: 13 בספטמבר 2023. סכומי משיכת היתר הומרו לאירו לפי ממוצע השער היציג בחודש מרץ 2023: בנק ישראל, [שערי חליפין יציגים](#), כניסה: 15 באוגוסט 2023. השיעור חושב מיתרת האשראי של משקי בית שלא לדיור לבנקים ולחברות כרטיסי אשראי.

תרשים 7: סך האשראי במשיכת יתר והאשראי המתגלגל בישראל ובאירופה והשיעור מהתוצר (מיליארדי אירו)¹⁹

אפשר לראות כי בשנת 2022 שיעור האשראי במשיכת יתר והאשראי המתגלגל שניתן למשקי בית בישראל מהתוצר היה **0.6%** – דומה למדינות הייחוס באירופה (אוסטריה, הולנד, בלגיה, אירלנד ופינלנד).

¹⁹ ECB, Financial markets and interest rates, [Loans to euro area households](#), Accessed: 15 August 2023. OECD.stat, [National Accounts](#), current PPP, current prices, Accessed: 19 September 2023.

ישראל: הדס גלס שמעון, הפיקוח על הבנקים, דוא"ל, 10 באוגוסט 2023; בנק ישראל, [החוב והאשראי](#), כניסה: 13 בספטמבר 2023. סכומי משיכת היתר הומרו לאירו לפי ממוצע השער היציג בחודש מרץ 2023: בנק ישראל, [שערי חליפין יציגים](#), כניסה: 15 באוגוסט 2023.